Krachtenveldanalyse

Stappenplan voor het maken van een krachtenveldanalyse

De krachtenveldanalyse is een vorm van risicoanalyse voor een project waarbij de informatiebron van de risico's vooral ligt in (groepen) personen en hun belangen – en dus minder in inhoudelijke afwegingen en zakelijke tegenvallers.

DOEL	De risico's in beeld brengen die liggen in de betrokkenen, hun houding en hun onderlinge relaties, en een plan maken om ze te vermijden, te verminderen of over te dragen.
WANNEER	In de initiatieffase en de definitiefase, bijvoorbeeld als onderdeel van een Project Startup of bij de terugkoppeling van een opdrachtatelier. Vraagt de omgeving later in het project meer aandacht, dan kun je er ook een maken, bijvoorbeeld bij een projectfresh-up. Doe het niet eenmalig: analyseer het krachtenveld regelmatig en grijp in waar dat nodig is.
MET WIE	Zelf, of samen met teamleden.
HOE LANG	In onze voorbeeldagenda voor een tweedaagse Project Startup staat er een uur voor, plus een uur om de risico's en acties plenair te bespreken.
WAT HEB JE NODIG	Een vel waarop je de projectkaart tekent, of het canvas krachtenveldanalyse, en stiften in vier kleuren: groen, oranje, rood en zwart.

ZO PAK JE HET AAN

Als facilitator heb je hier lang niet in iedere Project Startup mee te maken. Er zijn allerlei werkvormen op te bedenken, van een fysieke opstelling tot het maken van een gezamenlijke tekening. Het is nuttig om ter voorbereiding hierop de basiswerkvorm van PMC goed te kennen.

1. **Teken op een vel de lijnen van de projectkaart, met in het midden de opgave: het project.** Deel het vel in vier kwadranten (zie de figuur).

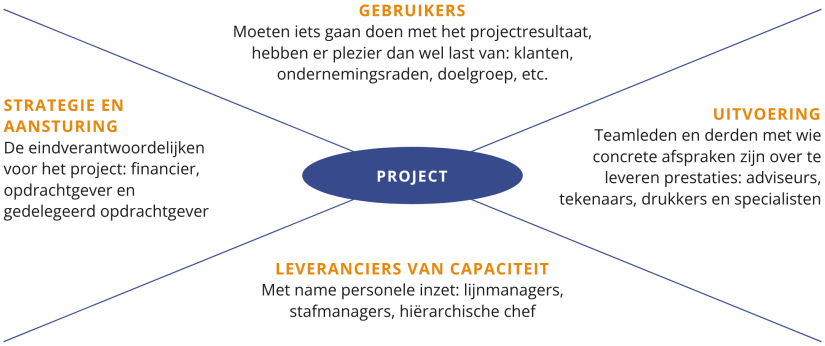

2. **Maak een lijst met alle betrokkenen bij het project of programma.** Betrokkenen kunnen vanuit diverse rollen betrokken zijn. Gebruik de onderstaande kaart eventueel als inspiratiebron.

   Tip: probeer zoveel mogelijk de namen van de betrokkenen te gebruiken, in plaats van de 'partij' of het organisatieonderdeel.

3 **Onderzoek de houding en het gedrag van de betrokkenen.** Geef met een kleur en een smiley weer hoe je (of jullie) de houding van de betrokkene ten opzichte van het project of programma ervaart:

Groen: positieve, betrokken houding

Oranje: ambivalent of neutraal

Rood: negatief of zelfs tegenwerkend

Zwart: onbekend

4 **Plaats de betrokkenen op de projectkaart.**

> **LET OP**
>
> Betrokkenen kunnen op meerdere vlakken een rol hebben (meerdere petten) en soms zelfs een andere houding hebben ten opzichte van het project, afhankelijk van de pet die ze opzetten.

Tip: je kunt aangeven hoe belangrijk de betrokkenen zijn voor het project door ze dichter bij het midden te plaatsen. Hoe verder weg van het midden, hoe minder belangrijk.

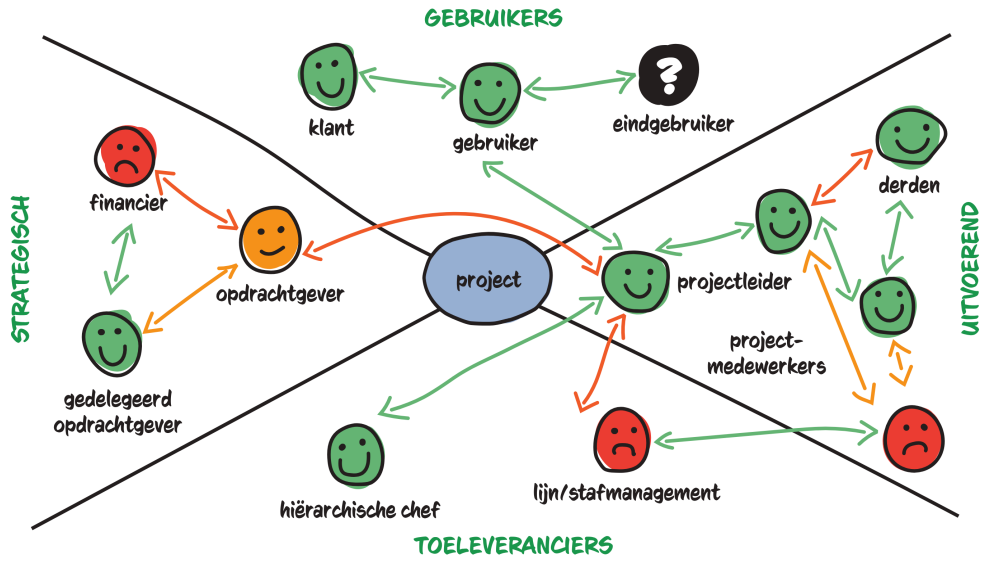

5 **Geef de relaties tussen de betrokkenen weer.** Trek lijnen tussen de belangrijkste relaties in het krachtenveld. Geef daarbij aan hoe de relatie is:

Groen: positieve, goede relatie

Oranje: enige spanning op de relatie

Rood: spanningen tussen deze personen

Zwart: onbekend

6 **Identificeer de risico's.** Bedenk en bespreek welke risico's je waarneemt in het krachtenveld.

> **LET OP**
>
> Ook vraagtekens in een krachtenveld kunnen een risico vormen.

7 **Maak een plan.** Bedenk en bespreek wat je met deze risico's kunt doen om ze te vermijden, te verminderen of over te dragen. Denk aan extra activiteiten, je communicatieplan versterken, de planning aanpassen, de teamsamenstelling of de scope wijzigen, een andere opdrachtgever zoeken of zelfs het project stoppen. Noteer de maatregelen in een schema met Risico, Maatregelen (activiteiten), Wie? en Wanneer?, net als bij de risicoanalyse.

Tip: zorg dat je concrete acties formuleert en een eigenaar aanwijst.

TIPS

- Werk je met een team, dan kun je de houding van de betrokkenen in subgroepen bespreken en de risico's en acties daarna plenair. Zo staat het in de voorbeeldagenda van de tweedaagse Project Startup.
- Voeg de acties toe aan de planning.

AANTEKENINGEN